

и куршумъ откъмъ близкия Хамамъ-баиръ, бѣше непрактична и непригодна за новия стопански подеъмъ и по-свободенъ животъ. Пригодената за отбрана отъ разбойническо нападение арбанашка и търновска (Асенова махала) кжща, долу градена съ дебели каменни зидове и сводове, съ дебели входни врата отъ тройни джбови дъски, силно обковани съ ржчни желѣзни гвоздеи, отъ страни съ мазгали, отъ горе съ скривалища; вториятъ етажъ — съ голѣма пещъ за хлѣбъ, джамали, мендерлици, нужникъ и щерна съ лѣкомици за вода, — тая кжща бързо запустѣ. Настжпи периодътъ на леката, обърната къмъ югъ слънчева, съ широко отворени веранди и прозорци, паянтова, подбалканска кжща, каквито и до днесъ сж запазени въ Жеравна, Градецъ, Сливенъ, Карлово, Коприщица, Самоковъ, Троянъ, Търново, Тръвна, Дръново, Елена и пр. Като нѣмаше вече страхъ отъ кърджали и даали, българинътъ строеше кжща съ широкъ слънчевъ дворъ. Последниятъ се красѣше съ асма и цвѣтна градина, разделена на фитарии, често при чешма, поливана съ текуща вадичка, оградена съ вѣчно зелени чемшири, насадена съ благоуханни здравецъ, кокиче, зюмбюлъ, босилекъ, маджаронъ, лале и други любими отъ българката цвѣтя. Останалиятъ дворъ се ограждаше и настилаше съ каменни плочи, между които се насаждаха цвѣтя, сега на мода въ богатитѣ берлински вили. Преимуществено кжщата се строеше двуетажна, съ лице обърнато къмъ югъ, долниятъ етажъ отъ ломенъ камъкъ, предназначенъ за зимуване, въ стаитѣ — огнище, камина и пр. Въ земята изба-складъ за зимовина. Горниятъ етажъ — паянтовъ, съ керемиденъ покривъ, широки стрѣхи, съ необходимитѣ чатмй, еркери, стаи съ миндерлици, рафтове, юклюджи, сундурми, иконостасъ съ кандило, често съ раскошни и съ голѣмъ вкусъ проведени резбарски тавани, по срѣдата съ традиционно нарѣзаната, тъмно-червено боядисана диня и пр.

Засилениетъ строежъ на кжща, особно на църкви, създаде много работа за нашитѣ доморасли майстори-строители, рѣзбари и иконописци. Тия начални за черковното ни строителство години завариха майсторъ Колю Фичето върху църквата „Св. Никола“ въ Търново, майсторъ Павелъ отъ костурско възобновяваше Рилския мѣнастиръ „Св. Иванъ“, а уста Тодоръ Карахристовъ — върху императорската сукнена фаб-